

Geniřletilmiř Özet

Genç Yetişkinlerde Kompulsif Çevrimiçi Satın Alma Davranışı İle Travma Sonrası Biliřler ve Ölüm Kaygısının İncelenmesi

Giriř

Satın alma davranışı, internet kullanımının artması ile birlikte çevrimiçi satın alma davranışına dönüşmektedir. Çevrimiçi satın alma davranışı bireyler için birçok kolaylık sağlamakta ve bu sebeple daha çok tercih edilebilmektedir. Tercih oranını artmasıyla bu davranış kompulsif hale gelmektedir. Sonrasında da bireyde kompulsif bir bağımlılık oluşturabilmektedir. Kompulsif çevrimiçi satın alma davranışı (KÇSA), internet üzerinden aşırı ve kompulsif bir şekilde alışveriş eğiliminin olması ve bu eğilim sonunda ortaya çıkan davranışın ekonomik, sosyal ve duygusal sorunlara yol açması olarak ifade edilmektedir. Birey, travmatik bir yaşantı geçirdikten sonra yaşadığı olumsuz duyguları ile baş edebilmek için anlıkta olsa haz yaşamak amacıyla KÇSA gerçekleştirebilmektedir. Ölüm yaşantıda bireylerin hayatında travmatik bir etki oluşturabilmektedir. KÇSA son yıllarda özellikle genç yetişkinlerde artış gösterdiği dikkat çekmektedir. Tüm bu bilgilere dayalı olarak bu araştırmanın amacı genç yetişkin bireylerin KÇSA ve travma sonrası bilişler ile ölüm kaygısı arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın modeli nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modelidir. Araştırmanın çalışma grubu genç yetişkin olan bireylerden oluşmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve ölçüt çevrimiçi satın alma davranışı gerçekleştiren genç yetişkin birey olarak belirlenmiştir. Verilerin analizi yapılmadan önce gerçekleştirilen uç veri ayıklama işlemi sonrasında elde edilen 467 veri üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada “Kompulsif Çevrimiçi Satın Alma Ölçeği”, “Travma Sonrası Biliřler Ölçeği”, “Ölüm Kaygısı Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Sonuçlar

Bu araştırmanın sonucunda; KÇSA puanlarının cinsiyete göre farklılaştığı ve kadın genç yetişkin bireylerin puanlarının erkek bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu elde edilmiştir. KÇSA puanlarının medeni duruma göre farklılaştığı ve bekar genç yetişkin bireylerin puanlarının evli genç yetişkin bireylerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu elde edilmiştir. KÇSA puanlarının herhangi bir işte çalışma durumuna göre ve algılanan gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği elde edilmiştir. KÇSA puanlarının hafta içi ve hafta sonu internet kullanım süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ve hem hafta içi hem de hafta sonu internet kullanım süresi 5 – 6 saat olan bireylerin puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. KÇSA puanları ile travma sonrası bilişler puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ve ölüm kaygısı puanları ile pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu elde edilmiştir. Travma sonrası bilişler ve ölüm kaygısı puanlarının KÇSA puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı sonucu elde edilmiştir. KÇSA ile travma sonrası bilişler arasında ölüm kaygısı değişkeninin kısmi aracı rol oynadığı sonucu elde edilmiştir.

Tartışma

Bu çalışmada bireylerin hayatlarında meydana gelen travmatik bir olayın sonucunda bireyde oluşan travma sonrası bilişlerinin düzeyinin artmasının ölüm kaygısını artırdığı ve bu durumun KÇSA artışına sebep olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Günümüzde KÇSA insan hayatında önemli yer edinmiştir. KÇSA artış meydana gelmekte ve bu davranış zamanla bağımlılığa dönüşmektedir. Travmatik yaşantıya maruz kalan bireyin bu yaşantı ile ilgili olumsuz biliş oluşturmasının KÇSA için risk faktörü olduğu görülmektedir. Meydana gelen travmatik yaşantıların bireyin hayatına olan etkisinde bireyin travmatik yaşantıyı nasıl değerlendirdiği ile ilgili bilişsel süreçler önemli rol oynamaktadır ve bu bilişsel süreçler bireyde travma sonrası bilişleri ortaya çıkarmaktadır. Bu bilişler ise olumsuz yönde olabilmektedir. Travmatik yaşantıya maruz kalmış olan bireylerin ölüm kaygısı düzeyleri de yüksek olabilmektedir. Bireyler ölüm kaygısı ile baş edebilmek için çevrimiçi satın alma gerçekleştirmektedirler. Bu satın alma davranışının bireylerde olumlu duygulara sebep olduğu için zamanla KÇSA sebep olmakta ve sonrasında ise bu davranışın bağımlılık düzeyine geldiği anlaşılmaktadır.